

SATURNUS

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SATURNUS LJUBLJANA — LETO XX — ŠTEVILKA 4 — JUNIJ 1979

POSLOVANJE V PRVEM TRIMESEČJU

Ukrepi za izboljšanje poslovanja

V mesecu maju so v vseh temeljnih organizacijah in v delovni skupnosti potekale obsežne razprave o rezultatih gospodarjenja, ki smo jih dosegli v I. trimesečju leta 1979. Podatki in analize o doseženem poslovnem uspehu kažejo, da nalog, ki smo si jih zadali z letnim gospodarskim načrtom, nismo uspeli v celoti uresničiti. Te naloge so bile res precej široko zastavljene, saj smo predvideli v TOZD Tovarni embalaže 9% povečanje obsega proizvodnje, v TOZD Tovarni avtoopreme pa 17% povečanje. Vsem nam je bilo ob tem jasno, da če bomo povečali naše napore in dosegli kvalitetne premike v našem poslovanju kot npr. izboljšali organizacijo dela, povečali izrabo materiala, dvignili odstotek izkoriščanja strojnih kapacitet, povečali izrabo delovnega časa, izboljšali delovno disciplino, povečali produktivnost dela, izboljšali poslovanje s finančnimi sredstvi, zmanjšali reklamacije itd., da bomo te zastavljene cilje res lahko izvršili.

Iz dosedanjih rezultatov pa je možno sklepati, da v tem času nismo dovolj disciplinirano in usklajeno izvrševali svojih delovnih nalog, saj nismo realizirali s planom predvidenega povečanja produktivnosti dela, izrabe delovnega časa in tudi izkoriščanje proizvodnih kapacitet se ni izboljšalo, povečevali smo vse vrste zalog, pojavljale so se nekatere reklamacije, kar je vse skupaj del po del doprinalo k nedoseganju planiranih ciljev.

Predvidevanja za izboljšanje naše devizne bilance se niso uresničila, saj smo s planom začetni obseg izvoza realizirali le 56%. Glede na visok obseg uvoženega materiala se bodo morali v naslednjem obdobju naši napor za rešitev tega problema povečati, saj bo le s povečanim izvozom možno zagotoviti nujno potreben uvoz osnovnega reprodukcijskega materiala in tako zagotoviti nemoten potek proizvodnje in našega celotnega poslovanja.

Ker v obravnavanem obdobju nismo prodali naših iz-

delkov v predvidenem obsegu niti na domačem trgu niti v izvoz in je bilo stanje zalog reprodukcijskega materiala in gotovih izdelkov nad planiranim, so v tem obdobju nastajale tudi določene težave z likvidnostjo delovne oziroma temeljnih organizacij. K temu so v znatni meri pripomogle tudi spremembe v načinu plačevanja, ko se v vedno večji meri prehaja iz gotovinskega plačevanja na plačevanje z vrednostnimi papirji — menicami, s tem pa se podaljšujejo roki plačevanja. Ta negativna gibanja se nadaljujejo in se kažejo še vnaprej in zato so bili tako v temeljnih organizacijah, kot tudi v delovni skupnosti že sprejeti določeni ukrepi za izboljšanje stanja.

UKREPI ZA IZBOLJŠANJE POSLOVANJA TOVARNE EMBALAŽE

Na osnovi analize vseh negativnih dejavnikov, ki so v tem obdobju vplivali na naše poslovanje in z namenom, da se le-ti zaustavijo in ta

neugodna gibanja spremenijo, so v TOZD tovarni embalaže že sprejeli določene ukrepe za izboljšanje poslovanja:

— z namenom boljšega izkoriščanja delovnega časa je bil ukinjen odmor ob 8. uri;

— glede na težave v zvezi z likvidnostjo so v TOZD tovarna embalaže trenutno zavrli nabave novih količin pločevine, porabili reprodukcijski material, ki je bil že dalj časa v skladiščih ali pa je ostal od raznih eksperimentov, dopolnili so programiranje s ciljem večjega vključevanja že litografirane in lakirane pločevine v proizvodnjo; pločevino, ki je bila namenjena za proizvodnjo izdelkov, po katerih ni več povpraševanja, so uporabili za druge namene;

— dopolnili so nagrajevanje po ekonomskih normativih s tem, da so vključili kot kriterij nagrajevanja tudi normativ — količina lakirane in litografirane pločevine na zalogi, zožili so intervale za dovoljeno višino izmeta, povečali meje fizične produkcije; v končni fazi je tudi priprava predloga za delitev osebnih dohodkov za vse sodelavce v TOZD tovarni embalaže glede na njihov vpliv na višino stroškov (izmet);

— v kriterij nagrajevanja organizatorjev — predelavcev je vključena tudi postavka red, na katero vplivajo: dostop do strojne naprave, čistoča stroja ter zapuščajne delovnega mesta zaposlenih ob za to določenem času;

— člani DS TOZD tovarna embalaže so tudi postavili zahtevo, naj bo delitev osebnih dohodkov v delovni skupnosti vezana na izpolnjevanje normativov v TOZD tovarna embalaže;

— že v začetku leta je bil v TOZD tovarni embalaže sprejet plan zamenjave uvoženih surovin z domačimi, ki je v veliki meri že realiziran, razen pri zamenjavi pločevine;

— število nadur se je v tej temeljni organizaciji v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta znižalo skoraj za polovico.

Ker pa kljub vsem tem ukrepom za izboljšanje poslovanja verjetno v naslednjem obdobju vseeno še ne bo možno v celoti realizirati vseh s planom zastavljenih ciljev, je delavski svet TOZD tovarna embalaže sprejel sklep, naj se pristopi k rebalansu letnega gospodarskega načrta s tem, da se bi močneje uveljavil kriterij pokritja na pločevino, predvsem zaradi težav pri uvozu tega reprodukcijskega materiala glede za-

gotovitve potrebnih deviznih sredstev.

TOVARNA AVTOOPREME

V TOZD tovarna avtoopreme so prav tako razpravljali o vzrokih nedoseganja plana in ugotovili, da je bil fizični obseg proizvodnje nižji od planiranega predvsem zaradi: izpada proizvodnje žarometov Ø 136—180, zaradi neosvojenih novih izdelkov, zaradi slabe preskrbe z materialom (odlitki, žarnice, pločevina) in tudi zaradi slabe kvalitete nekaterih vrst materialov (žarnice, pločevina). Največji izpad proizvodnje zasledimo pri izdelkih za izvoz.

Na dosežen finančni uspeh poslovanja so razen fizičnega obsega proizvodnje in prodaje vplivale tudi močno povečane cene materiala in storitev.

Na zaostajanje rokov osvajanja novih izdelkov je razen zahtevnosti asortimana in kvalitete izdelkov na tujem tržišču vplivalo tudi pomanjkanje sodelavcev v razvojnem oddelku, kar se že več let kaže kot zelo pereč problem. Ozko grlo pri osvajanju novih izdelkov je bila tudi orodjarna, ki svojih nalog ni v celoti realizirala, ne samo pri osvajanju novih izdelkov, ampak tudi pri vzdrževanju strojne opreme.

Na slabšanje likvidnosti poslovanja temeljne organizacije vplivajo tudi povečane zaloge materiala in izdelkov. Kljub še neosvojenim novim izdelkom je bil material za proizvodnjo le-teh že nabavljen in so se zaloge zaradi tega povečale, še dodatno pa vpliva na to povečanje tudi desortiranost nekaterih vrst materiala, kar pa je posledica različnih zmogljivosti nekaterih naših kooperantov. Zaloge gotovih izdelkov pa so nastale predvsem kot posledica zmanjšanja nekaterih tržnih potreb.

Na obseg proizvodnje je v tem času vplivala tudi prepočasna izgradnja nekaterih investicijskih objektov (lakirnica za ročno lakiranje, šotor za skladišče kartonske embalaže, aneks za prostore razvoja, rekonstrukcija galvanike).

Ugotoviti tudi moramo, da program substitucij uvoženih materialov z domačimi ne poteka tako kot smo si ga zastavili.

Na osnovi teh ugotovitev in analiz so v TOZD tovarni avtoopreme sprejeli naslednje sklepe in ukrepe za izboljšanje poslovanja:

— pospešiti je potrebno osvojitve novih izdelkov (zad-

(Nadaljevanje na 2. strani)

NAŠ RALLY

Spretnostne preizkušnje, kot nov element našega rallyja, na Trgu osvoboditve v Ljubljani, so pritegnile mnogo gledalcev in zbudile veliko zanimanja. Članek na strani 7.

(Nadaljevanje s 1. strani)

nja svetilka za vozilo Golf, žaromet Citroen, plastični žaromet Simca, optične enote Ø 170 H4) in tako omogočiti povečanje proizvodnje in prodaje. Razen tega velja omeniti pri osvajanju novih izdelkov tudi zamenjavo stare svetlobne opreme za traktorje za novo (delovni žaromet Ø 136, zadnja in sprednja svetilka). Ta asortiman ne bo bistveno vplival na povečanje obsega proizvodnje in prodaje, bo pa vnesel novo kvaliteto v asortiman naših izdelkov;

— za pravočasno in čimprejšnjo osvojitve novih izdelkov bo potrebno povečati sodelovanje s TOZD Orodjarna in vzdrževanje, da bi realizirali s planom postavljene roke izdelave orodij, ki sedaj močno kasnijo;

— čimprej je potrebno pridobiti nove sodelavce in to zlasti za delo v razvojnem oddelku, saj bomo le tako zagotovili boljši perspektivni razvoj temeljne organizacije in delovne organizacije. Izpopolniti je potrebno tudi kadrovske zasedbo v delovni skupnosti in to predvsem na tistih delih, ki predstavljajo problem za izpolnjevanje nalog v Tovarni avtoopreme (nabavna služba, razvoj delovne organizacije, služba za gospodarsko informatiko in finančno poslovanje);

— povečati je potrebno napore na področju zamenjave uvoženega materiala z domačim;

— pospešiti je potrebno investicijske aktivnosti, ki bo-

do omogočile proizvodnjo novih izdelkov in s tem vplivale na boljšo realizacijo planiranih ciljev;

— povečati je potrebno napore za racionalnejše izkoriščanje delovnega časa, to bi dosegli predvsem z boljšo organizacijo dela;

— k sodelovanju je potrebno pritegniti naše nekdanje odjemalce izdelkov svetlobne opreme, kar bi še dodatno pozitivno vplivalo na povečan obseg proizvodnje in prodaje.

Že uvodoma smo omenili, da so bili cilji v letnem gospodarskem načrtu visoko postavljeni in da jih v naslednjem obdobju ne bo moč v celoti realizirati. Zato so tudi v TOZD Tovarna avtoopreme sklenili, da je potrebno pristopiti k rebalansu letnega plana, ki naj upošteva sedanje realne možnosti proizvodnje, nabave, prodaje in osvajanja novih izdelkov, pri čemer mora vsaka služba vložiti maksimalne napore za takojšnjo realizacijo sprejetih ukrepov.

ORODJARNA IN VZDRŽEVANJE

Na nedoseganje planiranih ciljev v TOZD Orodjarna in vzdrževanje je v veliki meri vplivalo pomanjkanje števila kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev. Predvideno je bilo, da bi ta izpad nadomestili z delom v nadurnem času, vendar zaradi neurejene stimulacije za nadurno delo tega interesa pri zaposlenih ni bilo. Mnenje je, da bo potrebno tudi za

pridobivanje novih kadrov povečati stimulacijo z višjimi osebnimi dohodki.

Težave pri izdelavi orodij so nastajale tudi zaradi nepravočasnih nabav materiala. Zato bo potrebno v naslednjem obdobju organizirati delo nabavne službe tako, da do teh zastojev ne bo več prihajalo.

Pri izdelavi novih orodij je bilo pogosto zaslediti v načrtih za izdelavo merske in funkcionalne napake. Te napake vplivajo na dodatno angažiranje kapacitet orodjarne in s tem tudi vplivajo na podaljševanje rokov osvajanja. S pravočasno in hitro izdelavo načrtov za orodja in boljšim medsebojnim sodelovanjem med orodjarno in razvojnimi službami v temeljnimi organizacijami bomo roke za izdelavo orodij in osvajanje novih izdelkov skrajšali in uresničili tako kot smo si to zastavili z letnim gospodarskim načrtom.

Kot v ostalih temeljnih organizacijah bo potrebno tudi v TOZD Orodjarna in vzdrževanje pri njenem nadaljnjem delu vložiti dodatne napore za boljše izkoriščanje delovnega časa in za večji dvig produktivnosti dela.

DELOVNA SKUPNOST

Tudi v Delovni skupnosti nismo izpolnili vseh planiranih nalog in si zato zastavili, da bo:

— nabavna služba skupaj s programerji pregledala vse zaloge materiala in nato temu prilagodila tudi nove nabave. Prav tako bo potrebno povečati napore za boljšo oskrbo od domačih dobaviteljev (Železarna Jesenice, Mariborska livarna);

— prodajna služba mora skrbeti za boljšo usklajenost proizvodnih programov s prodajnimi možnostmi (znižati zaloge izdelkov tako v Tovarni avtoopreme kot tudi v Tovarni embalaže), sproti spremljati saldo kupcev in poskušati vplivati na čimprejšnja plačila, na področju izvoza je potrebno iskati možnosti za povečan izvoz izdelkov, vzpostaviti poslovne zveze z našimi partnerji za večje skupno ustvarjanje deviznega priliva;

— finančna služba mora skrbeti za točno in tekočo spremljavo likvidnosti stanja delovne organizacije, v tekočem prometu skrbeti za večje indosiranje dospelih menic in za izdajo lastnih za zagotovitev izboljšanja likvidnosti delovne organizacije;

— ker so v tem obdobju nekatere informacije kasnile, bo v bodoče potrebno skrbeti, da bomo z vsemi podatki tekoče spremljali naše celotno poslovanje tako na področju izvrševanja plana, likvidnosti kot tudi ustvarjanja in delitve dohodka.

Le skupni napor in dosledno izvrševanje vseh sprejetih ukrepov je pogoj, da bo naše poslovanje v prihodnjem obdobju uspešnejše, z dvigom produktivnosti dela bomo povečali naš dohodek in tako zagotovili razvoj celotne delovne organizacije kot tudi rast osebnega in družbenega standarda vseh zaposlenih.

Nina Jevšnik
dipl. oec.

Krepitev naše obrambne usposobljenosti in družbene samozaščite

Socialistična zveza Slovenije v letošnjem letu organizira široko politično aktivnost za krepitev naših obrambnih sposobnosti, zaščito našega samoupravnega socialističnega sistema, svobode, suverenosti in samostojne poti našega razvoja v skladu s programom in pod vodstvom ZKJ. Ta aktivnost poteka pod geslom »NIČ NAS NE SME PRESENETITI«, kar pomeni, da moramo napraviti vse, da se usposobi sleherni naš občan in delovni človek, da v vsakem trenutku in situaciji napravi vse, kar je potrebno, da obvaruje zdravje in življenje ljudi, da zaščiti materialne pogoje našega dela in da se zoperstavi kakršnimkoli poskusom slabljenja ali celo rušitve našega samoupravnega socialističnega sistema ali kršitve naše suverenosti.

V tej akciji aktivno sodelujemo tudi Saturnužani z uspešnim uresničevanjem programov dela odborov za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ter skupnim programom družbeno političnih organizacij: Zveze komunistov, Sindikata in Zveze socialistične mladine. Že dosedaj je cilj v to delo vključiti širok krog članov našega delovnega kolektiva. Naj naštejemo še nekatere pomembnejše aktivnosti, ki smo jih izvedli ali pa jih še pripravljamo v letošnjem letu.

Na razširjenem sestanku vseh vodstev družbenopolitičnih organizacij in organov upravljanja smo obravnavali varnostno oceno za območje naše občine ter v okviru te stanje in delovanje na področju obrambnih priprav in uveljavljanje družbene samozaščite v naši delovni organizaciji.

Poleg tega smo organizirali predavanje na temo »Mednarodna politična situacija in vloga neuvrščene Jugoslavije«, za katerega je bilo veliko zanimanje, saj je bila dvorana občinske skupščine v celoti zasedena.

V maju smo uspešno izvedli dopolnilni pouk in vaje enot civilne zaščite in sicer, za vse enote prve medicinske pomoči, tehnično reševalno enoto, enoto RBK zaščite, gasilske enote ter tečaj za usposabljanje strojnikov za motorne brizgalne. V to usposabljanje je bilo zajetih nad 90 delavcev. Za mesec junij pa organiziramo dopolnilni pouk in vaje štabov civilne zaščite in strelske vaje pripadnikov enot narodne zaščite za 174 delavcev, ki se bodo nadaljevali tudi v mesecu oktobru.

Po programu varstva pri delu smo letos uspešno izvedli tečaje prve pomoči za predelavce, ki se jih je udeležilo 146 delavcev.

Za september planiramo združeno vajo vseh enot in pregled sposobnosti za reševanje ob vojnih akcijah ali pa ob elementarnih in drugih hudih nesrečah.

Za tekmovanje ekip prve pomoči, ki ga v okviru programa akcije »Nič nas ne sme presenetiti« organizira Krajevna skupnost Zelena jama, so se prijavile tudi najboljše članice naših enot civilne zaščite. Člani našega Industrijskega gasilskega društva se v treh desetih marljivo urijo za čimboljši plama na tekmovanju gasilskih enot Občinske gasilske zveze Ljubljana Moste-Polje.

Velika pripravljenost naših delavcev za sodelovanje v tej aktivnosti, ki se kaže tudi v dobri udeležbi na že izvedenih akcijah, zagotavlja, da bomo programirane in druge naloge uspešno izvedli. V naši zavesti je vse bolj pristočno spoznanje, da so splošna ljudska obramba in družbena samozaščita sestavni in neločljivi del našega samoupravljanja in je zato tudi izvajanje obrambnih priprav pravica in dolžnost vsakega delavca in nas vseh, ne pa le stvar odborov, štabov civilne zaščite oziroma specializiranih služb.

Ob akciji »Nič nas ne sme presenetiti« naj vsi pomislimo, s čim in kje lahko s svojim ravnanjem in aktivnostjo prispevamo k naši lastni varnosti in varnosti naših sodelavcev, zaščiti naših materialnih dobrin in sredstev za proizvodnjo, obrambi našega samoupravnega socialističnega sistema in ustvarjanju pogojev za njegov nadaljnji razvoj.

Široko je področje dela, kjer lahko vsak delavec dá svoj prispevek kot na primer: — ureditev delovnih prostorov in površin, doslednost v izvajanju ukrepov protipožarne preventive, kontrola tujih oseb, ki se gibajo po oddelkih, pa izkoristek strojnega učinka, varčevanje surovin, vode, energije, pa negovanje človeških odnosov zlasti bratstva in enotnosti.

Veliko je priložnosti, da lahko vsak posameznik dá svoj delež k skupnim naporom kolektiva. Na ta način z doslednim izpolnjevanjem teh in drugih nalog s strani vsakega posameznika zagotavljamo ne samo večje delovne uspehe, temveč tudi najugodnejše delovno ozračje, to pa je predpogoj za popolno realizacijo planov, ki smo si jih začrtali.

S takim našim ravnanjem bo tudi akcija »Nič nas ne sme presenetiti« v celoti dosegla svoj cilj.

Viki Gvardjančič

SREBRNI ZNAK SINDIKATOV

Občinski svet ZS Ljubljana Moste-Polje je kakor vsako leto tudi letos podelil srebrne znake Sindikatov Slovenije zaslužnim članom sindikata in osnovnim organizacijam ZS.

Podeljenih je 25 srebrnih znakov posameznikom in 5 znakov osnovnim organizacijam.

Iz naše delovne organizacije sta priznanje, ki se podeljuje za prizadevno delo, dolgoletno delovanje, s katerim sta si pridobila ugled in zaupanje v ožji in širši središčini, ter za uspešno opravljanje družbenopolitičnih nalog v ZS, samoupravnih organih in drugje, prejela Marija Hren iz TOZD Tovarna avtoopreme in Erik Zrimšek iz Delovne skupnosti.

POČASTITEV SPOMINA NAŠE VIDE

19. maja so v krajevni skupnosti Zelena jama, na območju katere je tudi Saturnus, praznovali svoj krajevni praznik. Praznovanje se je začelo s 15. prijateljskim srečanjem učencev šestnajstih osnovnih šol iz vseh republik in pokrajin SFRJ, ki so del svojega obširnega programa posvetili tudi spominske mu obeležju naše Vide, pred kratkim so izvedli kulturni program in položili venec.

Edo Robič

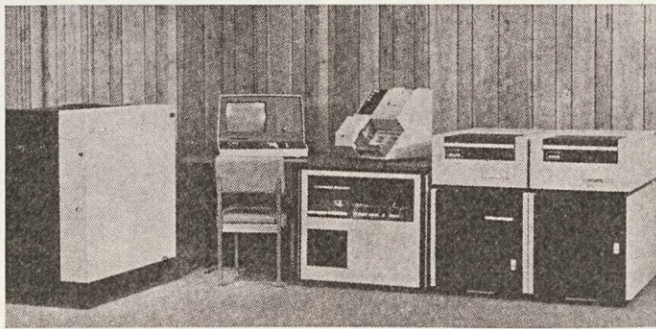
Nov računalnik v Saturnusu

V mesecu novembru lanskega leta so vsi delavski sveti v naši delovni organizaciji obravnavali predlog projekta izgradnje informacijskega računalniškega sistema v Saturnusu. Sestavni del tega projekta je tudi nabava novega elektronskega računalnika. Predlog je bil sprejet in v decembru je bila podpisana pogodba za nakup računalnika ISKRA DATA C 18—20. Proizvajalec Iskra TOZD Računalnik se je obvezal, da bo vso opremo dostavil v juniju 1979.

Zakaj je bila potrebna ta investicija? Če hočemo na to odgovoriti, se moramo najprej seznaniti z delom na obstoječem računalniku. Leta 1968 smo nabavili za tiste čase sodoben računalnik IBM/360-20. V naslednjih letih se je obseg avtomatske obdelave podatkov na elektronskem računalniku stalno večal in zajemal vedno več področij, ki smo jih do tedaj obdelovali ročno. Računalniško obdelane informacije so postale nujne pri izvajanju nalog v oddelkih in službah naše delovne organizacije. To pomeni, da mora delo v računalniškem centru teči brez zastojev, saj je praktično nemogoče, da bi v primeru okvare računalnika nadomestili avtomatsko obdelavo z ročno. O obsegu nalog priča podatek, da računalnik letno obdela več kot 2,5 milijona kartic, ki imajo do 80 znakov (črk ali števil), za izpis rezultatov teh obdelav (to so informacije za različne službe v DO) pa porabimo okoli 5 t papirja.

Obstoječi računalnik je sedaj star že preko 10 let, to pa je več kot je običajna življenjska doba. Posledice tega so stalne okvare, ki povzročajo velike težave pri doseganju rokov obdelav, delavci v Računskem centru pa le z velikimi naporami zagotavljajo najbolj potrebne informacije. Naslednjo težavo povzročata tehnična zastarelost računalnika, ki ne dopušča zahtevnejših obdelav in sodobnega zajemanja podatkov, zaradi česar je razvoj avtomatske obdelave podatkov že dalj časa v zastoj.

V Biroju za ekonomiko in organizacijo smo se teh težav že dalj časa zavedali, zato smo iskali nove možnosti za razširitev računalniških kapacitet. Proučili smo vrsto rešitev od nakupa oziroma najema računalnika do vključitve v večji računalniški center. Naša prizadevanja je pretrgal odlok o omejitvi uvoza računalniške opreme, ki je začel veljati v letu 1976. V lanskem letu sta se pojavila dva domača ponudnika računalniških sistemov, to je ISKRA in ELEKTROTEHNA, ki izdelujeta računalnike ob sodelovanju s tujimi proizvajalci. To je odprlo realne možnosti za nabavo nove opreme, zato smo z vso resnostjo pristopili k izdelavi srednjeročnega načrta razvo-

ja informacijskega sistema v Saturnusu. Pri tem načrtovanju smo upoštevali tudi najnovejšo usmeritev računalniške obdelave v daljinsko obdelavo podatkov in v povezovanje v računalniške mreže. Ta načrt razvoja informacijskega sistema je bil osnova za izbiro ustreznega elektronskega računalnika. Pounudbe za dobavo opreme, ki smo jih dobili od treh proizvajalcev, smo ocenili po različnih kriterijih (strojna oprema, programska oprema, cena in prodajni pogoji, šolanje, vzdrževanje itd.). Na osnovi te ocene smo organom samoupravljanja predlagali, naj bi kupili sistem ISKRA DATA C 18—20, ki ga izdeluje tovarna Iskra po licenci znanega ameriškega proizvajalca CDC, kar je bilo na delavskih svetih tudi sprejeto.

Kako bomo delali na novem računalniku

Način dela se bo nekoliko razlikoval od dosedanjega. Obstoječi računalnik je upravljalo izključno osebje v Računskem centru, novi sistem pa bodo lahko direktno uporabljali tudi sodelavci izven centra (vodilni delavci, referenti, programerji, skladiščniki itd.). Vsi ti bodo imeli dostop do računalnika s pomočjo posebnih naprav — terminalov, ki bodo postavljeni v posameznih oddelkih in službah po vsej delovni organizaciji. Predvidevamo, da bo potrebnih 14 terminalov. To so naprave s tastaturo (podobno kot pisalni stroj) in ekranom (podobno kot televizor). Tako lahko preko terminala dobimo vsak podatek, ki je prisoten v računalniku (n. pr. stanje materiala v skladišču, prodaja določenega artikla itd.). Delavec, ki bo potreboval nek podatek, bo vtikal določen ukaz, računalnik pa preko ekrana odgovoril z vprašanjem: kateri podatek, v kakšnem obsegu, v kakšni obliki itd. Po odločitvi o željeni varianti bodo zahtevani podatki prikazani na ekranu terminala, ali pa natisnjeni na papir. Nedvomno bodo med podatki tudi taki, ki so bolj zaupne narave, zato se lahko dostop do takih informacij omeji samo na tiste delavce, ki te podatke potrebujejo.

Drugi primer uporabe terminalov je vnašanje podatkov. Podatki, ki se sedaj pi-

šejo na posebne formulare in pošljejo v Računski center, se bodo po novem načinu preko tastature terminala direktno vnašali v računalnik. Vneseni podatki se istočasno prikažejo tudi na ekranu, tako, da lahko kontroliramo njihovo pravilnost in sproti odstranimo napake. Poleg tega bo tudi računalnik kontroliral vnesene podatke in morebitne napake takoj javil.

Delavci, ki bodo uporabljali terminale, bodo dobili vse potrebno znanje na kratkem tečaju, ki ga bomo organizirali znotraj naše delovne organizacije.

Seveda, računalnik vsega tega ne dela sam, temveč potrebuje posebna navodila (programme), ki jih bodo izdelali organizatorji in programerji.

Kako nastanejo programi

Za vsako vrsto posla, ki naj ga računalnik opravi, je treba predhodno izdelati program, ki lahko vsebuje od nekaj deset do nekaj sto različnih ukazov. Za ilustracijo naj povemo, da smo izdelali za stari računalnik okrog 600 programov, ki jih je potrebno tudi stalno dopolnjevati. Pot, po kateri pridemo do programa, pa ni niti kratka niti enostavna. Sam program je le del celotne organizacije informacijskega procesa, kate-rega projektiranje poteka preko več faz:

1. Določanje cilja obdelave — to običajno določijo organizatorji in uporabniki informacij skupaj;
2. Natančen posnetek obstoječega stanja — potrebno je ugotoviti vsebino, obliko in pot informacij ter postopke njihove obdelave;
3. Analiza obstoječega stanja — namen te analize je odkriti pomanjkljivosti v obstoječi organizaciji informacijskega procesa.
4. Projektiranje osnutka nove organizacije — vsi udeleženci informacijskega procesa se morajo seznaniti z osnutki ter posredovati svoje pripombe;
5. Izdelava detajlne organizacije — načrt informacijskega toka, oblika in vsebina vhodnih ter izhodnih podatkov, postopki obdelave, kontrolni postopki, zavarovanje podatkov, roki obdelav, koordinacija z ostalimi področji obdelave podatkov itd.;

6. Projektiranje obdelave na računalniku in izdelava programov — izdelava diagramov, pretoka podatkov, kodiranje in prevajanje programov;

7. Testiranje programov — preizkus delovanja novih programov, ki vključujejo vse možne variante napak in izjemnih primerov;

8. Seznanitev vseh, ki sodelujejo v informacijskem procesu, z novo organizacijo n. pr. pri obračunu osebnih dohodkov sodeluje poleg delavcev v Računskem centru še okrog 70 delavcev iz ostalih oddelkov.

9. Uvajanje nove organizacije obdelave podatkov — potrebno je zagotoviti nemoten prehod iz stare organizacije obdelav na novo ter preprečiti izpad podatkov.

Načrt reorganizacije obdelav na nov računalnik

Razvoj načrtovanega informacijskega sistema je razdeljen v več faz in bo predvidoma končan leta 1982. V prvi fazi do konca tega leta bomo reorganizirali naslednja

področja: obračun osebnih dohodkov, obračun materiala, delovnih nalog, OBOL, fakturiranja s saldakonti, razen tega pa bomo formirali vse osnovne skupine podatkov.

V tej fazi načrtujemo le manjši obseg daljinskih obdelav in zajemanja podatkov, zato bomo imeli le tri terminale, od katerih bo eden v prodajni službi, dva pa v Računskem centru. Dela v zvezi z reorganizacijo naštetih področij se normalno odvijajo, istočasno pa se delavci v organizacijskem oddelku in Računskem centru intenzivno izobražujejo za delo na novem sistemu.

Na koncu bi poudarili še to, da je kvaliteta informacijskega sistema na eni strani odvisna od znanja strokovnih sodelavcev s področja avtomatske obdelave podatkov, na drugi strani pa tudi od strokovnega znanja ostalih delavcev na posameznih področjih in od njihove pripravljenosti za sodelovanje. Le izpolnjevanje vseh teh pogojev lahko zagotovi kvaliteten informacijski sistem.

Edo Martinčič

Letošnji tečaj nastavljalcev strojev

Dobro sodelovanje Saturnusa TOZD Tovarna Embalaže s kupci naše embalaže se poglavlja tudi z vsakoletnimi tečaji za nastavljalce zapiralnih strojev in seminarji za delavce v kontroli.

Socialistična republika Bosna in Hercegovina je začela poleg ostale industrije razvijati tudi predelovalno industrijo mesa, sadja in povrtin. Tovarni starejšega datuma sta Sava iz Bijeljine in Vitaminka iz Banja Luke. Novejše tovarne pa Bosanka iz Doboja, Simes Sarajevo in Bosnaplod Brčko. Delavce iz teh tovarn smo na njihove večkratne prošnje povabili na tečaj za nastavljalce zapiralnih strojev. Učni načrt vsebuje teoretični in praktični del in traja 4 dni.

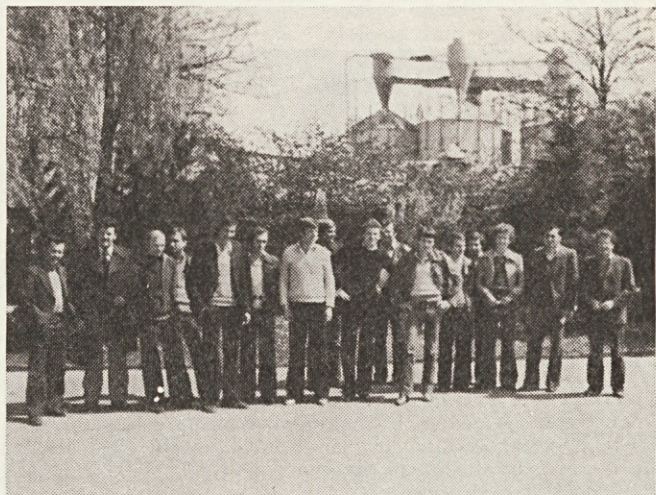
Strokovnjaki Saturnusa v teoretičnem delu seznanijo tečajnike o tovarni Saturnus, z materiali, iz katerih izdelu-

jemo konzervne doze in samostojne pokrove in o tehnologiji izdelave. Največ časa posvetimo tehnologiji zapiranja, nastavljanju zapiralnih strojev in kontroli kvalitete zapiranja.

Vsak udeleženec večkrat nastavi zapiralno pod nadzorstvom domačega strokovnjaka in preveri kvaliteto svojega dela. Saturnus je vodilna tovarna za proizvodnjo pokrovov za zapiranje steklenk v Jugoslaviji. V vse večji meri uporablja tudi domače surovine in s tem prispeva k zmanjšanju uvoza. Zato je bil tudi na letošnjem tečaju poudarek na zapiranju steklenk s Pano-T pokrovi na doma izdelanih zapiralnih strojih SZK4.

Za uspešno opravljeni tečaj dobi vsak udeleženec lično doma izdelano diplomo, skupinsko fotografijo, značko in skromno darilo.

Miloš Podboj

Udeleženci seminarja

Bogato in hitro obrestovana investicija v tečaje prve pomoči

Ob tem, ko so se v TOZD Tovarna embalaže v zelo kratkem času pripetile tri resnejše nesreče pri delu, je prav, da o teh nesrečah spregovorimo nekaj več.

Ker pa je bila nesreča, ki se je pripetila v obratu tiskarne z električnim tokom za naše razmere nekaj izrednega in je bilo v njej tudi mnogo neosnovanih govoric, danes nekaj več o tej nesreči.

Dne 18. 5. 1979 je naš vzdrževalec tov. Alauf Andrej približno ob 17. uri pričel z remontiranjem transportne verige pri sušilni peči na V. liniji v obratu tiskarne Moste. Od pričetka dela je bil prisoten tudi njegov neposredno nadrejeni tov. Marguč Franc. Pri delu je Alauf uporabljal tudi ročno kotno brusilko znamke BOSCH, ki si jo je že dopoldan sposodil pri tov. Prusniku, obratovodji v strojni remontni delavnici. Brusilka je bila pred tem v normalnem obratovanju od decembra 1978, ko smo jo dobili iz generalnega popravila od pooblaščenega servisa.

Pobrusil je sornike na desni verigi, gledano v smeri obratovanja peči, potem pa je hotel pobrusiti še sornike

na levi verigi. Takrat je prišlo v brusilki do preboja električnega toka in pod napetost je prišel tudi Alauf. Brusilke v tistem momentu zaradi mišičnega krča ni mogel več spustiti, tov. Marguč pa je po izrazu na Alaufovem obrazu in potem, ko se ga je dotaknil z roko, ugotovil, da je ta pod napetostjo električnega toka. Takoj je stekel okoli izlagalne naprave, približno 15 m daleč do vtičnice in izpulil električni kabel.

Alauf je medtem že padel na tla in izgubil zavest. Marguč je priskočil in mu najprej odmaknil roke od brusilke, ki se mu je še vrtela v naročju, potem je brusilko umaknil in skušal ponesrečenca izvleči izpod stroja. Samemu to ni uspelo, zato je poklical tov. Alojza Miklošiča iz sitotiska in sta ponesrečenca skupaj izvlekla izpod stroja.

Namestila sta ga v položaj, ki je bil za ponesrečenca najboljši in mu takoj pričela nuditi prvo pomoč in sicer z masažo srca in s polivanjem mrzle vode čez prsa.

Medtem je bil o nesreči že obveščen tudi tov. Perpar Slavko, ki je bil ta dan v ti-

skarni dežurni. Takoj je prišel na mesto nesreče, uredil vse, kar se v takem primeru mora urediti (poklicati reševalce, zavarovati mesto nesreče) in tudi sam začel ponesrečencu dajati prvo pomoč z umetnim dihanjem »usta na usta«.

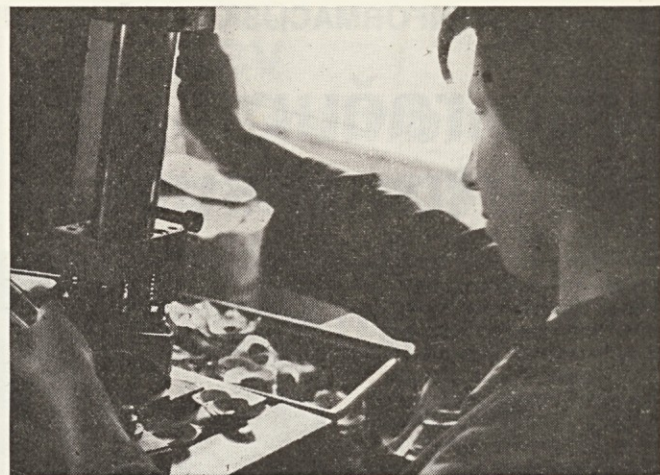
Ponesrečeni je že pred prihodom reševalcev pričel dajati znake življenja, vendar je borba za njegovo življenje v Kliničnem centru trajala še pozno v noč in se uspešno končala šele naslednji dan.

Na tem mestu velja posebej opozoriti na to, da vsa prizadevanja osebja v Kliničnem centru in vsa moderna oprema, s katero razpolagajo, najbrž ne bi bila uspešna, če ne bi bila ponesrečencu pravočasno nudena strokovna prva pomoč njegovih sodelavcev.

Poudarjeno je tudi, da je bil neposredno pred to nesrečo v organizaciji organiziran tečaj za nudenje prve pomoči, ki so se ga udeležili vsi delavci v DO, ki neposredno vodijo proizvodnjo. Že v primeru te nesreče pa se nam je ta investicija bogato obrestovala.

Junij, 1979

J. C.

Obrat napisnih ploščic

O obratu napisnih ploščic je bilo v našem glasilu malo napisanega, upam, da bom to »krivico« vsaj malo popravil.

Verjetno ni Saturnužana, ki obrata ne bi poznal, saj to dejavnost opravljamo že vrsto let. Iz resnično majhnega oddelka se je razvil obrat, ki še vedno raste in kaže, da bo tudi v bodočnosti tako uspešno napredoval.

Nekako pred dvema letoma smo začeli resneje razmišljati o utesnjenosti oddelka. Pogoji dela so se z večanjem naročil nenehno poslabševali, tako, da je bilo izredno težko obdržati ritem, kakršnega je tržišče zahtevalo. Z največjim naporom vseh sodelavcev je to še uspelo, vendar je bilo na dlani, da je potrebno najti rešitev, v kateri bo možno tudi nadaljnje razvijanje.

Po večkratnem proučevanju različnih variant se je izkazalo, da bi bila najprimernejša rešitev preselitev obrata v Polje, in sicer v stavbo, kjer je bil poprej obrat plastike. Vse pa le ni šlo tako enostavno, kot se morda zdi na prvi pogled! Zgradbo je bilo potrebno temeljito obnoviti, urediti centralno kurjavo, nabaviti kompresor za stisnjen zrak in še mnogo drugih več ali manj pomembnih stvari.

Dela so v glavnem potekala tako, kot so bila planirana, tako da je bil končni datum selitve določen za konec marca letošnjega leta. Seveda je bilo potrebno pred selitvijo opraviti še veliko organizacijskih problemov, ki so bili v večini zadovoljivo rešeni.

Že nekaj časa pred selitvijo je vladala nekakšna mrzlica in vsi smo z upanjem, v katerem je bilo tudi nekoliko strahu, čakali odločilni dan. Samo selitev smo izvršili tako rekoč bliskovito. Ekipa, ki je skrbela za preselitev, je bila odlično organizirana, pa tudi pomoč sodelavcev iz obrata je bila vsekakor koristna. Sama selitev je potekala v petek in soboto, tako da se je v ponedeljek proizvodnja normalno odvijala.

V prvem tednu smo morali odstraniti še nekaj manjših

napak, ki pa so bile takoj odpravljene.

Sedaj poteka proizvodnja bistveno drugače kakor je v Mostah. Prostori so kakor nalašč za tovrstno dejavnost, saj so dovolj svetli, transportne poti niso založene, kar je bilo poprej skoraj pravilo, in pogoji dela so se bistveno izboljšali. Opazi se, da živčnost, ki je bila tako značilna, pojema, ko pa bodo odstranjeni vsi problemi, bo tudi ta obrat zaživel v normalnem ritmu.

V novih prostorih so tudi sodelavke veliko bolj zadovoljne, saj občutka utesnjenosti ni več. Prostora je dovolj, tako da ne more priti do zmešnjav, kakršne so se v preteklosti tu in tam dogajale, saj se naenkrat izdeluje več različnih ploščic.

Trenutno potrebujemo še nekaj novih sodelavk, saj je dela dovolj in vsega niti ne zmoremo sami in si seveda pomagamo na različne načine. Običajno je to nadurno delo, ki na žalost prekomerno utruja.

Poseben problem, ki se ne tiče obrata samega, je glasbena šola, ki je v isti zgradbi kakor naš obrat. Sodelovanje med našo delovno organizacijo in šolo je bilo vedno vzorno in tudi tokrat smo našli skupni jezik, saj bi bilo neodgovorno kratiti tovrstno kulturno dejavnost naši mladini. Stene smo dobro izolirali, tako da je hrup zmanjšan na razumno mejo. Da smo z glasbeno šolo pripravljene sodelovati, pove tudi dejstvo, da smo tudi v njihove prostore napeljali centralno kurjavo, za kar je delavski svet naše temeljne organizacije dobil zahvalno pismo.

Za konec naj povem še to, da bomo poizkusili urediti tudi okolico obrata in ga ogradili, saj bomo v nasprotnem primeru vzrok onesnaževanja v Polju. Otroci so namreč tako navdušeni nad našimi izdelki, da jih že vse polno leži v Polju ter bližnji in daljni okolici. Škartne ploščice za temeljno organizacijo ne predstavljajo pomemben znesek, druga stvar pa je, če nas bodo krajani začeli gledati postrani, kot onesnaževalce okolja.

V. F.

Nova tovarna hrane za otroke

Nedvomno je človekovo zdravje, človekova rast in delovna sposobnost odvisna od hrane.

Nobenega dvoma tudi ni več o tem, da starejši ljudje rabijo popolnoma drugače sestavljeno hrano kot bolniki, otroci ali športniki.

Jugoslovani imamo svojo vlogo med državami v razvoju in glede na svoje možnosti dolžnost, da proizvajamo kar največ hrane.

Veliko otrok, seveda ne samo otrok, je v svetu še lačnih, celo umirajo od lakote.

V uresničevanju zelenega plana se pripravljamo za

izgradnjo tovarne v Vojvodini na kraju Indija.

Kaj ima pri tem Saturnus? Saturnus proizvaja pokrovčke, ki se bodo predvidoma uporabljali za zapiranje steklenk, v katere naj bi se pakirala hrana za otroke.

Skupina, ki projektira tovarno je nedavno obiskala proizvajalce take hrane v Ameriki, da bi zbrala čimveč tehničnega znanja. Tudi mi smo povabili omenjeno skupino v Saturnus in jim pokazali naš obrat za proizvodnjo pokrovčkov in se z njimi pogovorili o tehnični problematiki konzerviranja hrane za otroke.

V teh razgovorih so sodelovali naslednji predstavniki: Jovanovič, Ristič, Srbska tovarna stekla Paračin, Sušič, Institut Novi Sad — Cvetkovič, Trifunovič, SOUR PIK SIRMUM — Stojšič PIK SIRMUM Indija — Stojšič PIK SIRMUM Sremska Mitrovica — Milinski RO Agrokultura Novi Sad — Monar, Dunjič, RO za proizvodnjo dečje hrane »Dehrin« Indija.

Za Saturnus so se razgovorov udeležili naslednji sodelavci: ing. Lovro Verčko, Janez Smrajc, ing. Teodor Kralj, Lojze Potočnik, ing. Slavko Jazbec, Vlado Dervnovšek, Ivan Primožič, Ančka Galič, Miloš Podboj, Janez Snaj, Marjan Kunej.

Razgovori so bili spremljani s prikazovanjem diapozitivov in prikazovanjem filma o zapiranju steklenk s pokrovčki.

Tudi predstavnik firme PANO g. Callies je z izčrpno in podrobno razlago »oborožil« prisotne za nadaljnje delo.

Cilj celotnega razgovora je bil, da prikažemo skupini naše tehnične sposobnosti naše znanje in voljo, da sodelujemo z našimi proizvedli pri proizvodnji hrane za otroke. Če smo uspeli ali ne bomo, bomo videli šele čez leto ali dve leti, ko bodo ali pa ne bodo prišla naročila za pokrovčke v Saturnus.

Ing. Kralj

Naši pokrovčki bi zapirali steklenke z otroško hrano

»Med osvaja svet«

Stara slovanska večšina, vzgajanje, oziroma gojenje čebel in pridobivanje medu postaja popularna po vsem svetu, celo v krajih, kjer to do sedaj ni bil običaj. Med ima čedalje večje zagovornike uporabe tudi pri nas. Ker je v Saturnusu več vnetih in marljivih čebelarjev, povzemamo zanimiv zapis po Privrednem pregledu, oziroma poljskem tedniku ZYCIE GOSPODARCZE. Pričujoči zapis pa bo zanimiv, glede na zanimanje za med, tudi za vse ostale Saturnužane.

Po svetu gojijo čebele na različne načine. Tako čebelarji danes v Evropi, Ameriki in Avstraliji uporabljajo najmodernejšie metode, aparate in aparature. V sodobnih čebelnjakih »stanuje« v panjih po nekaj ali celo nekaj deset tisoč družin. V Afriki in Aziji pa uporabljajo še precej preprostejše metode; med »proizvajajo« na naravnejši način. Karakteristika modernega čebelarstva je transport. Čebele se prevaža ponekje tudi v več sto kilometrov oddaljene kraje. Najboljši primer za to je Japonska, kjer delajo v čebelnjakih skozi vse leto.

Najslabši pogoji za čebelarstvo so trenutno v visoko razvitih državah, za kar je kriva visoka in hitra industrializacija, način današnje obdelave zemlje, moderna sredstva za zaščito rastlin, pesticidi itd. Zaradi vseh teh vzrokov se zmanjšuje prinos medu. Vendar je doprinos čebel v zahodni in srednji Ev-

ropi vseeno, zaradi daljše tradicije, največji, celo sedemkrat večji kot v Afriki in petdesetkrat večji kot v Avstraliji. V proizvodnji medu prednjačijo ZR Nemčija, Francija, Španija in Poljska. V vsaki od teh držav imajo več milijonov panjev, katerih letna »proizvodnja« doseže približno 10.000 ton medu. V Evropi je najpogostejši med detelje, resja in akacije, slednji predvsem v Madžarski, Jugoslaviji in Romuniji. Tu lahko vskočimo s trditvijo, da je v Sloveniji, ki ima pri nas kot je znano, res zelo dolgo tradicijo, najbolj znan in iskan ajdov, gozdni, lipov, cvetlični, borov, kostanjev, zadnje čase tudi žajbljev med in drugi. Torej cela paleta zelo dobrega, zdravega in predvsem kvalitetnega medu iz katerega znamo narediti tudi izredno dobre vrste medic. V Avstriji in južni Nemčiji je znan med igličastih dreves, v Franciji, Španiji pomarančni, rožmarinov in sivkin, v Grčiji tamijanov in na Poljskem cvetlični, akacijev in gozdni med.

Ker je med zelo iskan, ga Evropa veliko tudi uvaža iz Amerike, Avstralije in celo Nove Zelandije. Med vse več »pridelujejo« tudi v SZ, poznan je njihov lipov, malinov in sončnični med.

Medu se vedno več porabi tudi v ZDA in Kanadi. Kljub temu ga lahko tudi izvažajo. Kanada npr., med travniških cvetlic. Vendar je največji izvoznik medu srednja in južna

Amerika, kjer je tudi »produktivnost« največja, Argentina in Mehika imata npr. največje pašnike na svetu, po tem je znan kombinat »MIEL CARLOTTA«. Velike pašnike imajo tudi v Avstraliji, kjer je dobrinos po pašnikih največji. Tu je znan evkaliptusov med.

Najmanj popularno je čebelarstvo na Japonskem, v posameznih delih Kitajske, na Tajvanu in v Izraelu. Tu je tudi potrošnja medu izredno nizka. Vendar na Kitajskem zanimanje za med raste, tako da lahko kmalu postane največji proizvajalec medu v Aziji.

Velike možnosti za razvoj čebelarstva so tudi v Afriki. Med Saharo in Kalaharijem živi zelo agresivna čebela »Adanson«, ki ne živi v čebelnjakih in je ne gojijo na klasičen način. Dovolj je kjerkoli postaviti panj, čebela, ki rada roji, pa ga v kratkem času sama osvoji in naredi satje.

Med je torej zanimiv za naše čebelarje; kot ljubiteljska dejavnost, pomemben je že tudi za naše gospodarstvo kot smo videli iz pričujočega zapisa, za naše zdravstvo, za prehrano, konec koncev pa tudi za našo tovarno embalažo, kjer so možnosti pakiranja medu v steklene konzerve — kozarce, ki se zapirajo z našimi najnovjšimi in vse bolj popularnimi pokrovi PANO-T.

Ivo Frbežar

Informacije vezane na našo proizvodnjo

IZOZ MERIME KRUŠEVAC

Kemična industrija »Merima« Kruševac pričakuje zelo ugodne rezultate svojega izvoza v 1978. letu. Izvažajo detergente »Persil«, zobne paste »Azulin«, razna mila in drugo v Sovjetsko zvezo, Čehoslovaško in Poljsko. Višina teh aranžmajev presega vrednost 450 milijonov dinarjev. Za novih 330 do 420 milijonov dinarjev pa bodo povečali vrednost izvoza v ostale vzhodno in zahodnoevropske države.

GENERAL MOTORS V FRANCIJI

Največji ameriški pa tudi svetovni koncern General Motors gradi kompletno tovarno akumulatorjev tipa AC-Delco Freedom v Sargeminu v Franciji. 2,3 milijona akumulatorjev letno naj bi izdelovali za evropske podružnice GM, Oplu v ZRN in Vauxhallu in Bedfordu v Veliki Britaniji. Dosedaj so te akumulatorje izdelovali v »Lucasu« in »Chloridu«.

Skupno bo imel GM v Evropi sedaj 10 tovarnih delov za avtomobile. Sedem tovarnih že deluje, od tega 4 v Veliki Britaniji, ena na Irskem in dve v Franciji, po eno pa še gradijo v Severni Irski in Franciji.

PROIZVODNJA GOSPODARSKIH VOZIL V FRANCIJI

Firma »RVI« (Renault Vehicules Industriels — združene Renaulta, Saviema in Berlieta) je poleg Fiata edini proizvajalec težkih kamionov (nad 5 ton) v Franciji. Ker je prodaja v Franciji padla za 25 odst. in lani še na nadaljnjih 13 odst., RVI beleži znatno izgubo. Zato želijo popraviti rezultate s prodajo v Alžir in na Kitajsko. Ker so evropske tovarne v prednosti s proizvodnjo diesela motorjev pred ameriški, se dogovarjajo o sodelovanju z ameriško firmo »MACK«. RVI želi vključiti v svojo mrežo tudi grupo »Peugeot-Citroen«, točneje bivši »Chrysler-France«. Sicer pa vsi evropski proizvajalci kamionov, delov in motorjev težijo k povezovanju in sodelovanju: RVI, Alfa-Romeo, MAN, Perkins, Fiat itd. Mnogo lažja situacija je pri proizvodnji lažjih vozil (do 5 ton), ki je dopolnilo proizvodnji osebnih vozil.

Skupna proizvodnja takih vozil je v Franciji 363.000. Izdelujejo jih Peugeot-Citroen, Renault, Mercedes in Fiat. RVI gradi novo tovarno v Loreni, Peugeot-Citroen pa skupno s Fiatom v Italiji.

REKORD AVTOMOBILSKE INDUSTRIJE ZR NEMČIJE

Na avtomobil se ne čaka samo pri nas. Za nov avto

je v ZR Nemčiji že potrebno čakati nekaj mesecev, za mercedes leto ali več. Kljub temu, da so skupno naredili skoraj 3 milijone vozil. S tržnimi raziskavami je ugotovljeno, da so se zahodnoevropski kupci definitivno opredelili za avtomobil srednjega razreda. Avto leta 1978 je bil volkswagen. VW je prodal lani skupno 807.782 vozil. Prestol brez konkurence zavzema golf, čeprav le-ta do sedaj še ni dosegel svojega vzornika »hrošča«. Zanimanje za »hrošče« se še ni poleglo, tako da so morali Nemci lani uvoziti 16.000 teh popularnih vozil iz Mehike, to pa je 50 odst. več kot v letu 1977. Golfo po uspešnosti sledijo opel-rekord, VW-pasat, opel-ascona, opel-kadet, ford-granada in ford-taurus. Od tujih vozil so Nemci kupili največ francoskih (10,6 odstotka), sledijo italijanska (4,6 odst.) in japonska (3,7 odstotka). Klasična prodaja pa je prodaja ameriških »težkih križark«, čeprav jim je padla cena zaradi devalvacije dolarja. VW sledi po skupni proizvodnji Opel s 523.699, Ford — 370.295, Daimler-Benz — 221.443, BMW — 110.371, Citroen — 58.447, Chrysler-Simca — 49.548 in Peugeot s prodajo 49.531 vozil.

UVOZ AVTOMOBILOV V ARGENTINI

Argentina je s 1. februarjem dovolila uvoz avtomobilov, dosedaj je bil uvoz prepovedan. Razlog je konkurenca in zniževanje cen domačim proizvajalcem. Cene argentinskih avtomobilov so namreč astronomske; »Fičko« stane 3.000 dolarjev, renault 5 ali fiat 128 od 10 do 11.000 dolarjev, ford ali peugeot pa celo od 12 do 20 tisoč dolarjev.

FORD V SOSEDNJI AVSTRIJI

Ameriški koncern »FORD« bo gradil tovarno avtomobilov v sosednji Avstriji, ki dosedaj ni imela lastne proizvodnje osebnih vozil, če odštejemo zelo majhne sestavljalce. Avstrijski Ford bo avtomobile tudi izdeloval, ne samo sestavljal, po vzoru na nemški in angleški Ford. Avstrija bo s tem zmanjšala ogromni uvoz in pridobila nova prepotrebna delovna mesta v avtomobilski in spremljevalni industriji. Na Dunaj je že prišlo 20 fordovih strokovnjakov za pripravo podrobnosti tega velikega projekta. Podjetje se bo gradilo v neposredni bližini Dunaja. Dnevno naj bi izdelalo ca. 1.000 vozil srednjega razreda, zaposlenih naj bi bilo okrog 8.000 delavcev, v spremljevalni industriji pa približno 20.000 Avstrijcev. Ford je lani prodal v Avstriji 35.000 potniških vozil.

MOJSTRSKI NASVETI ZA SERVIRANJE NAREZKOV

so natisnjeni na pladnjih iz bele pločevine (ki niso naš izdelek) in vseh problemov pri serviranju se je rešila gospodinja na sliki. Delikatese je enostavno položila na litografino sliko na pladnju in postavila pred goste vabljiv narezek. AP

AKTIV INVALIDOV

Na drugem občnem zboru smo invalidi, zaposleni v Saturnusu, pregledali svojo dejavnost in se dogovorili za naloge in akcije v prihodnjem letu.

V celotni delovni organizaciji nas je zaposlenih 93 invalidov. Urejeno kategorijo invalidnosti ali procent telesne okvare ima 63 delovnih invalidov. Vsi tisti, ki dokumentacije še nimajo urejene, morajo narediti prošnjo za ponoven zdravniški pregled. Invalidom, ki imajo priznane najmanj 60% telesne okvare, se poveča letni dopust do pet dni.

Aktivnega oddiha, ki ga organizira delovna organizacija, so se udeležili štirje invalidi. Za zdravljenje v zdravilišču smo predlagali šest članov aktiva. Pohvalna je udeležba na kvodajalski akciji. Od 198 kvodajalcev se je akcije udeležilo 16% invalidnih oseb.

Na koncu smo izvolili delegate za občni zbor Društva invalidov občine Moste-Polje in se dogovorili za izlet na Čebine.

Predsednik aktiva Boris Trampuž

GLAS SATURNUSA, glasilo delovnega kolektiva delovne organizacije Saturnus, 61110 Ljubljana, Ob železnici 16, telefon 44-466. Ureja uredniški odbor: Marjan Susman — predsednik, Bogomir Jeklič — podpredsednik, člani Ferdinand Cerček, Sašo Kralj, Zdravko Petrič, Janez Ulaga, Dragica Zupančič. Odgovorni urednik Janez Grčar. Tehnični urednik Miran Todorčič. Tisk: Tiskarna Ljubljana, Ljubljana. Rokopisov in nenaročenih slik ne vračamo. — Po mnenju Sekretariata za informacije IS Skupščine SR Slovenije, št. 421-1/72 z dne 8. 9. 1975, je glasilo oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov.

Salon avtomobilov v Beogradu

Po dolgem času in po mnogih peripetijah smo končno v naše zadovoljstvo obtičali na pravem prostoru, v veznem paviljonu, pred nekdanj najpomembnejšim paviljonom beogradskega razstavišča, v katerem danes razstavljajo vsi svetovni proizvajalci avtomobilov. Če se bo le dalo, bi ta prostor želeli obdržati tudi v prihodnje.

Grupacija ČIS (Čajevec, Iskra, Saturnus) je dobila tudi večjo razstavno površino. Nam je pripadel najboljši, čelni del skupnega prostora, kar smo uspešno izkoristili in primerno vizualno obdelali.

V ta namen smo se poslužili posebne »vabe«. To vabo so predstavljali trije avtomobili. Enega od teh smo si izposodili iz tehniškega muzeja na Bistri. To je avtomobil Perl, svetovni unikat iz leta 1921. Ta avto ima žaromete konstruirane v Saturnusu in ta podatek smo želeli še posebej poudariti. Druga dva avtomobila sta bila tekmovalna. S tako kompozicijo je bila naša stojnica prava atrakcija. Za dodatek smo čelo stene naše stojnice opremili še z vdelanimi žarometi H-4 v obliki kompozicije dveh napisov H-4.

Žarometi H-4 so obiskovalcem uspešno dokazovali, da so nekaj posebnega, drugačni od običajnih. Teško je gledati v en sam par nezasenčenih luči. Zato pa 50 žarometov prižganih ustvarja še večji vtis. Navkljub »prebadaanju« 50 žarometov smo imeli mnogo obiskovalcev, ki so si z radovednostjo ogledovali razstavljene avtomobile in ob tem tudi nehote spoznali učinek naših novih žarometov.

Seveda je bil glavna »atrakcija« naše stojnice muzejski avto. To dokazujejo tudi imena, s katerim so ga poimenovali obiskovalci in od teh mnogih imen smo si zapisali nekatera: prvi stojadin, čudovište, kopija, drvenjak, amfibija, kočija, matori, raga, krš, čudo, riter, hipi, kajič, unika, hod, čamac, fosil, mina, stari kec in še mnoga druga. Vsa ta imena ilustrirajo ne samo duha beogradskega občinstva, temveč tudi upravičenost drugega, smejlijšega razstavljanja.

Tudi oba športna avtomobila sta imela svoje občinstvo. To so bili mlajši obiskovalci (nekateri od njih so se želeli ob njih fotografirati, kar smo seveda dovolili) in zaresni tekmovalci. V dneh avtomobilskega salona je bil tudi termin YU RALLY-ja, ki ima štart prav na beograjskem sejmišču in je tudi, kakor vsako leto, letos trinajstič, organiziran prav v času sejma. Pa to ne bi bila taprava ocena. Namreč, prav njim se imamo zahvaliti za uspešen slogan (parolo), s katero sta bila opremljena oba tekmovalna avtomobila: SVETLOSA OPREMA ZA SPORT — SATURNUS.

Letos smo prav ponosno predstavili tudi nekaj novitet: nov delovni žaromet, novo združeno prednjo in zadnjo svetilko za traktorje, novo združeno zadnjo svetilko za VW-GOLF. Za vse te novosti vlada velik interes, željno jih pričakujejo v industriji in trgovini. Poseben poudarek pri razstavljanju smo posvetili žarometom H-4, ki so bili že neposredno pred pričetkom prodaje v trgovinah.

Našo stojnico niso obiskovali samo laični obiskovalci. V času salona smo imeli v Beogradu sestanek Odbora za napredek prodaje svetlobne opreme Saturnus, ki je ocenil lansko letno delo Odbora in sprejel nove odločitve. Naš »štand«, kot se stojnici reče bolj po domače, so obiskali prav vsi predstavniki naših najpomembnejših kupcev — trgovcev. Ni manjkalo tudi predstavnikov iz industrije. Predvsem tisti iz traktorske so želeli kar iz vitrin odnesti nove svetilke za

traktorje v želji, da bi jih takoj zmontirali in tako predstavili svoje izdelke, žal smo imeli le en komplet te opreme.

Ob otvoritvi salona so našo stojnico obiskali tudi vsi glavni direktorji naših proizvajalcev osebnih avtomobilov. Med njimi tudi generalni direktor ZCZ, Miljenko Bojanić, ki je ob ogledu dejal: »U Zavodima več duže vremena ugrađujemo farove H-4«. Žal je bil naš odgovor: »Res je, vendar ne naših.« Pa še ta odgovor bolj velja nam kot Zastavi.

Sprehod po sejmu, ki se navkljub vsem pravilom v svetu uveljavlja kot vsakoletna prireditve, bi potrdil lanskoletno zapisano ugotovitev, da so se naše meglenke, sedaj tudi oglate, povsem uveljavile tudi v serijski proizvodnji tovornjakov, avtobusov in tudi pri nekaterih vrstah posebnih izvedb osebnih avtomobilov.

Roman Kokalj

POHOD PO POTEH PARTIZANSKE LJUBLJANE

Tudi letos smo se delavci naše tovarne udeležili množičnega pohoda Po poteh partizanske Ljubljane. Startali smo iz Mosteca. Pot nas je vodila ob pobočju Rožnika čez Vrhovce, Dolgi most, dalje po našem barju v Trnovo in na Trg osvoboditve. Pot je bila dobro pripravljena. Pogrešali smo le okrepevalnice, saj je sonce neusmiljeno pripekalo. Na cilju smo se odžejali s čajem in se seveda tudi slikali. Po slavnostnem govoru smo se razkropili na vse strani.

Prihodnje leto upam, da se bo te manifestacije udeležilo še več sodelavcev, saj nas je bilo na pohodu, od skoraj 2000 delavcev Saturnusa, le petdeset.

P. J.

MINIPIRET

Slavko Jakič (51) je vodja energetske službe DO, v Saturnusu pa je že 29 let.

»Bi lahko povedali najprej nekaj o vaših delovnih nalogah?«

»24 let sem bil vodja elektrovzdrževanja v Saturnusu, zdaj pa sem 5 let vodja energetske službe naše delovne organizacije. Povedal bi še, da spada v energetske službe plin, para, voda, zrak, elektrika in telefonija — oskrba z energetskimi viri in vzdrževanje ustreznih naprav. Menim, da je v naši službi premalo ljudi in da imam sam tudi kar preveč dela.«

V času mandata v Zvezni skupščini ste delovali v odboru za narodno obrambo. Kako gledate na vlogo posameznika v NO?

Temelje za nadaljnje delo na področju narodne obrambe je dal že sam zakon o narodni obrambi, in to od podjetja in krajevne skupnosti naprej, saj le na tak način, da je narodna obramba podružljena, lahko dobimo pozitivne rezultate. Varnost in zaščita bi morala biti v zavesti vsakega posameznika na vsakem koraku — tako na cesti kot na delovnem mestu — saj narodna obramba ne pride v poštev samo pri napadu sovražnika, je tudi preprečevanje kriminala in podobno.

Ali bi povedali kaj o začetkih vašega družbenopolitičnega udejstvovanja kasnejših uspehih in najvažnejših odlikovanjih?

Leta 1946 sem bil sprejet v SKOJ, leta 1947 pa v ZK. Bil sem tudi predsednik rajonskega odbora mladine Studenec-Polje, veliko pa sem delal v mladinski organizaciji nasploh. Tudi v saturnuško družbenopolitično delo sem bil ves čas aktivno vključen, skoraj vedno sem imel kakšno funkcijo. Bil sem tudi tajnik in predsednik sindikata v Saturnusu. Zdaj mi teče že drugi mandat predsednika krajevne skupnosti Polje. Leta 1971 sem dobil medaljo dela, zdaj po poteku mandata v zvezni skupščini pa sem bil odlikovan z re-

dom zaslug za narod s srebrno zvezdo ob praznovanju občinskega praznika Moste-Polje.

Pri sprejemanju novih članov v ZK je poudarek zdaj predvsem na njihovi dejavnosti. Kakšne pogoje za sprejem v ZK so morali izpolnjevati kandidati, ko ste bili vi sprejeti v ZK?

Leta 1947 je bila vključitev v zvezo komunistov odvisna predvsem od tega, iz kakšne družine ni izhajal. Pa tudi z delom in disciplino in aktivnostjo si se moral izkazati. Takrat je moral namreč član ZK izstopati tako pri delu v delovni organizaciji kot tudi po aktivnosti v družbenopolitičnih organizacijah — kot član ZK si nisi mogel privoščiti, da bi med delom spal ali kaj podobnega.

Kaj pa kolektivna odgovornost?

Kolektivno odgovornost bi morali uvesti že prej, saj glede na razvoj pri nas posameznik težko sam odgovarja za vse, pa naj bo to na strokovno kot politično odgovornem mestu. Posameznik lahko hitro pokaže s prostom na predpostavljeno in s tem prikrije svoje slabosti. Odgovarjamo vsi in uživamo skupen uspeh ali pa čutimo neprijetne posledice — pripomogli smo k uspehu, krivi pa smo tudi za neuspeh.

Vedno ste bili aktivni tudi na športnem področju?

Že s šestimi leti sem imel prvi telovadni nastop v Polju. Ukvarjal sem se z gimnastiko in tekom. 14-mesečni vojaški rok sem odslužil v športnem bataljonu. Takrat sem bil na drugem mestu v teku na 5 km in na šestem mestu na 10 km v JLA. Bil sem prvi v gimnastiki svojega armadnega področja. V mlajših letih sem se ukvarjal z vsemi saturniškim športnimi panogami od nogometa do šaha. Sem tudi predsednik ŠDS.

Pa tovariš Jakič doma?

Poročen, oče treh otrok od šestnajstih do devetih mesecev, na že kar premajni stanovanjski površini.

Anamarija Plesničar

Zmagovalna posadka Kūzmič-Bastar na cilju pred Tovarno avtoopreme v zgodnjih jutranjih urah po uspešno končanem rallyju.

Saturnus rally '79

Skorajda nam bi močan dež, pravo neurje, pokvarilo vse: večmesečna prizadevanja. Start, ki je še uro, dve pred tem kazal slovesno sliko pravega avtomobilističnega borišča, je bil videti na moč klavno; večino transparentov je potrgal veter, s preostalimi pa se je igral nalive. Transparente omenjam na prvem mestu iz razlogov, ker predstavljajo naročeno reklamo raznih delovnih organizacij in ker so pač vir financiranja. Tudi gledalcev, ki so se zbrali na startu, je bilo pač toliko, kot je sploh lahko gledalcev, ki kljubujejo dežju in nalive. Vendar prav med tistimi, ki so se zbrali navkljub vsemu so bili vsi tisti, ki so lahko prireditvi s svojo prisotnostjo dali ustrezno priznanje in potrditev. To so bili predsednik častnega odbora Marjan Rožič, član istega odbora Marjan Moškrič in Marko Rajner ter predsednik organizacijskega odbora Miha Košak, naš glavni direktor.

Štart je uspel, uspel je tako kot celoten rally, vremenski pogoji so bili kot so kasneje dejali televizijski snemalci, idealni: skoraj enkratni za tovrstno prireditev. V času rallyja so bili kar štirje letni časi: jesenski dež, zimska poledica in sneg, pomladanska megla in tudi močno sonce poletja. Šeststo trideset kilometrov dolg rally, razdeljen na 14 etap z 12 gorsko hitrostnimi preizkušnjami, je začelo 63 in končalo 37 posadk. Rally je bil torej zahteven, še posebej zaradi spremenljivih vremenskih razmer. Znanje, izkušnje so še posebej prišli do izraza.

Letošnji rally, ki je bil peti za državno prvenstvo, je bil prvič organiziran v okviru prireditve »Po poteh partizanske Ljubljane« in je tako prireditev z našim imenom dobila najširše družbeno priznanje z uvrstitvijo v okvir tradicionalnih prireditvev organiziranih v počastitev osvoboditve Ljubljane. Letošnji termin je našo prireditev približal tudi občinskemu prazniku v Mostah. Saturnus Ra-

lly '79 je vključeval tudi atraktivno noviteto, ki je pritegnila pozornost okoli dva tisoč gledalcev na Trgu osvoboditve, to je bila spretnostna preizkušnja.

Saturnužane najbolj zanima, koliko je Saturnus Rally naša prireditev. Odgovor je, da je letos to mnogo bolj naša, kot lani. Letos so se v organizacijo priprav zbiranja finančnih sredstev vključili mnogi, ki so lani bili še opazovalci. Upravičeno pričakujemo, da bo v pripravo za naslednji, tretji Saturnus Rally vključenih še več Saturnužanov, da se bodo pripravljalnemu odboru priključili še drugi, letošnji opazovalci.

Že sedaj pa imamo kar dve uvežbani ekipi, brez katerih si načina prezentiranja našega rallyja gostom in finan-serjem ne moremo predstavljati.

Ena od teh se je izkazala s postavitvijo šotora za ogled hitrostne preizkušnje za goste na rallyju v pravih zimskih razmerah. Vendar je bil šotor, »taborniška« kuhinja, razsvetljava, taborniški ogenj, vse, kar je bilo potrebno za sprejem gostov, pripravljeno pravočasno, tako da so gostje lahko vzdržali do konca, navkljub temperaturi pod ničlo, poledici in pozni nočni uri.

Letos so bolj kot lani pri organizaciji sodelovali tudi naši mladinci, odlično so opravili svojo nalogo kot zaščitniki v tovarni in na Trgu osvoboditve.

Najbolj pa nas zanima, koliko je rally stal. Njegova predračunska vrednost je 670.000 dinarjev. Od tega so polovico ali točneje 350.000 prispevali kupci svetlobne opreme Saturnus, preostali del pa je organizacijski odbor zbral z reklamnim sodelovanjem zainteresiranih delovnih organizacij. Kat zanimivost omenjamo, da so se lanskoletnemu inozemskemu oglaševalcu Motokovu iz Prage, ki je tudi letos prispeval 5.000 USA \$, priključili naši dobavitelji OTTO WOLF z

Občni zbor PD Saturnus

V aprilu smo se že devetič zbrali planinci Saturnusa na občnem zboru. Med nami je bil gost tudi predstavnik PZ Slovenije tov. Kmet. Ostalih povabljenih gostov na žalost ni bilo. Na zboru smo pregledali kaj in kako smo delali v lanskem letu in sklenili, kaj bomo delali letos. Člani odbora so podali poročila. Iz njih je bilo razvidno, da je bilo lani v našem društvu preko 200 članov, da je bilo opravljenih 10 izletov, ki se jih je udeležilo 166 članov.

Vrhunec je bil vsekakor izlet na Maglič in obisk Sutjeske. Tudi tradicionalni Ščurkov pohod iz Ljubljane na Malo planino je bil množičen. Poudariti moram, da so mnogi naši planinci poleg planiranih društvenih izletov opravili tudi samostojne izlete v manjših skupinah ali s svojimi družinskimi člani. Izlet v neznanu je zaslužil posebno priznanje!

Po ostalih poročilih smo slišali, da je bilo finančno poslovanje v redu, da je bila naša kočica »Orlovsko gnezdo« dobro vzdrževana in tudi dobro obiskovana. Tovarish Kmet nas je opomnil, naj se bolj povežemo z ostalimi planinskimi društvi.

2.000 DM in LODI GAV s 1.000.000 Lit. Od domačih moramo omeniti še lanskoletnega oglaševalca PODRAVKA in letošnjega GAVRILOVIČA, oba sta naša kupca embalaže, zato jih omenjamo posebej. Kateri so naši stroški: letos smo tekmovalcem, organizatorjem in vsem, ki so pomagali, razdelili 300 majic Saturnus Rally, kar je kot strošek 21.000 din, naš direkten strošek je tudi sodelovanje z oglaševalcem in historičnim zapisom v barvnem dokumentu o rallyju, to je v Biltenu Saturnus Rally '79, kar zneso 40.000 din. Ker rastejo stroški prireditve, se večja tudi število oglaševalcev, vendar že sedaj za drugo leto načrtujemo, da bolj kot letos k sodelovanju pritegnemo vse naše dobavitelje. V primeri s celotnim stroškom rallyja je to skromen delež, ki ga prispeva naša DO oziroma TOZD Tovarna avtoopreme za organizacijo prireditve, ki predstavlja investicijo v naše ime, v ime, ki predstavlja in zagotavlja kvalitetno svetlobno opremo, opremo, ki zaradi posebnih lastnosti lahko služi temu športu in se v njem najbolj dokazuje. Saturnus Rally je investicija v naše ime. Dobro ime potrebujemo vedno, še posebej v času, ki ga živimo. Saturnus Rally pa je tudi srečanje vseh poslovnih partnerjev, ki sodelujejo pri plasmaju naših izdelkov in postaja kot element povezovanja vse bolj praznik nas vseh.

Priključiti se mu tudi ti.

Roman Kokalj

Po podanih poročilih smo sprejeli razrešnico staremu upravnemu odboru in izvolili nov odbor: Avgust Markelj — predsednik, Zdravko Petrič — tajnik, Jožica Kastelic — blagajnik, Tone Erlah — markiranje, Miro Živic — gospodar kočice, Stane Curk — planinska oprema, Tone Krišper — propaganda. Odbor za izlete: Franc Orazem, Srečo Kopač, Marjan Bernik,

Zmago Čermelj. Nadzorni odbor: Roman Jeras, Marija Kordiš, Marjan Jančar. Častno razsodišče: Viktor Zemljak, Drago Golob, Tone Krišper. Predstavniki sekcij: Tone Erlah — AO, Janez Trtnik — Zalog, Brigita Krisper — Zmaj, Karel Turk — Loški potok, Dragica Korez — napisne ploščice.

Zdaj pa k planiranim izletom do konca leta:

PROGRAM IZLETOV

Julij

Solunska glava, Pelister	3.—8. jul.	4 dni	Markelj
ČRNA prst, RODICA, VOGEL	14.—15. jul.	2 dni	Erlah
ŠČURKOV POHOD	21. jul.	1 dan	Živic
BRANA, Kamniško sedlo	28. jul.	1 dan	Bernik

Avgust

JALOVEC, Zavetišče pod Špičko	18. avg.	1 dan	Gerlica
TRIGLAV, Vrata — Sedmera jezera	25. in 26. 8.	2 dni	Kresnik

September

Dan planincev	9. 9.	1 dan	Gerlica
KUM, Zagorje—Hrastnik	16. 9.	1 dan	Čermelj
TOLSTI vrh, KRIŠKA gora	22. 9.	1 dan	Kresnik
HMELJNIK, TRŠKA gora	29. 9.	1 dan	Markelj

Oktober

FRATA, SOTESKA	20. 10.	1 dan	Markelj
----------------	---------	-------	---------

November

Izlet v NEZNANO ...	10. 11.	1 dan	
---------------------	---------	-------	--

Odbor za izlete je te ture izbral po podatkih iz prejšnjih let, ko je ugotavljal, da so bili izleti v višje gore bolj obiskani, izleti na nižje gore pa so potrebni predvsem zaradi začetnikov, ki še nimajo kondicije in ustreznih planinske opreme in tudi zato, da spoznamo tudi druge dele naše lepe domovine. Vključil smo tudi vse zimske spominske pohode in mnogo izletov nas vodi po slovenski planinski transversali. To, da vidj že zdaj, ki so že bili so ture pravilno izbrane se

vidi že zdaj, saj so izleti, ki so že bili, imeli dobro udeležbo. Kdor se za izlete zanima in se nam želi priključiti, naj se za informacije obrne na odbor PD Saturnus ali na tov. Podgornik v vzorčnem skladišču, kjer lahko vplača članarino in postane naš član.

Pod geslom: »NIČ NAS NE SME PRESENETITI« se bomo še naprej krepili in s fizično kondicijo prispevali svoj delež.

Tone Krisper

Na dan občnega zbora smo si pod tehničnim vodstvom tov. Encijana ogledali divjo sotesko Kamniškega Vintgarja, ki nas je s svojo naravno lepoto globoko prevzel.

foto: Krisper

Letni oddih in aktivnost

Kdorkoli je preživel dopust ob morju, bi gotovo lahko potrdil moje mnenje, da je rekreativna dejavnost na dopustu doživela preporod. Za dopuste, ki smo jih pretekla poletja preživljali, lahko trdimo, da so bili zelo siromašni, vsaj kar se tiče rekreativne aktivnosti. Ljudje so bili mnenja, in večina je najbrž še vedno, da je dober dopust, če si le na morju, se kopaš in lenariš, in če ti vse potrebno prinese drugi pod nos. Vendar trdim, da je taka oblika preživljanja letnega oddiha utrujajoča, dolgočasna in predvsem osiromašena.

Veliko več ima človek od dopusta, če si zna popestriti čas, četudi ni vreme za kopanje. Prav v ta namen nam koristijo razne aktivnosti z drobnim orodjem.

No, nekateri ljudje, žal je to le manjšina, so že osveščeni o koristnosti aktivnega dopusta. Na morju je namreč veliko pogojev za razno razne aktivnosti. Z aktivnostmi lahko začnemo že kar zjutraj! Ker smo navajeni na tempo delovnega življenja, se tudi na dopustu prebujamo že zgodaj. Namesto da poležavamo in tako preganjamo dolgčas, saj šesta ura zjutraj še ni primerna za odhod na plažo. Zato bi bilo zdravo in koristno, če bi se zjutraj malo razgibali: nekaj gimnastičnih vaj, 10 do 15 minut aktivnosti, kjer se menjavata tek in hoja, še dve, tri gimnastične vaje in jutranja telovadba je končana.

Želim si in vam priporočam, da bi to sami poizkusili ter se sami prepričali, da taka vadba ugodno vpliva na vaše počutje.

Po končani vadbi se imate možnost stuširati, za kar je priporočljiva tako imenovana metoda »knajpanje«: to je menjavanje hladne in tople vode, kar koristno vpliva na termoregulacijo kože, utrjevanje organizma in odklajanje prehladov. Po kratkem oddihu se odpravite na nakupovanje v trgovino.

Preskočili bomo čas zajtrka in priprav za odhod na plažo. Prostor na plaži, kjer bomo preživeli dobršen del dneva, smo si že izbrali. Poležavanje na plaži, ker si želimo pridobiti »braun« barvo, lahko nadomestimo z gibanjem, saj nas tudi tako dosežejo sončni žarki.

Če ste se pred dopustom sprehodili po trgovinah zaradi nakupov, ste prav gotovo opazili veliko drobnega orodja, primerne prav za dopustniške dni, povrhu vsega tudi še drago ni. Za popestritev dopusta so primerne aktivnosti kot so badminton, pikado, krogle in ploščice za balinanje, frisbee — plastični krožnik, rolke za otroke, serfing — jadrnanje na vodi, potapljanje, čolnarjenje, smučanje na vodi, namizni tenis, odbojka, jadrnanje, ribolov, metanje kamenja in še druge aktivnosti. Skratka, pripomočkov je toliko in takšnih, ki so

primerni tako za ženski kot moški spol in za vsako starostno obdobje.

Starejši naj ne mislijo, da to ni več zanje, češ da so prestari za take »norčije«. Vsekakor to niso norčije, ampak so le aktivnosti, ki so še najbolj primerne za njihova leta in telesne sposobnosti, saj se aktivnosti, ki zahtevajo neprimerno večje fizične napore, ne morejo udeležiti.

Ljudje žal še niso spoznali, da je igra element življenja. Današnji, civilizirani človek, lahko rečemo, da se je pozabil igrati, kar je napačno. Prav v igri lahko človek izraža samega sebe; človek sam kreira igro, pri čemer je ustvarjalen, kar ni mogoče na delovnem mestu; pri igri nadomesti pomanjkljivosti tem pa delovnega časa; pri igri razvija družabne, prijateljske in predvsem človeške odnose, na katere smo pozabili, čeprav so element razumevanja med ljudmi; pri igri imamo vsi enake pogoje ne glede na hierarhično lestvico izobrazbe ali delovnega mesta; pri igri človek sprosti prenapete živce in v igro ohranja svoje telesne in duševne sposobnosti.

Kar pogledimo življenje kakšnega indijanskega plemena, ki ga še ni dosegla civilizacija. Njihovo življenje nepretrgoma spremljajo igra, pesem in ples, naj si bodo veseli, žalostni, ravnodušni, v pripravi na praznovanje ali bojevanje.

Čas je, da se ljudje današnje družbe, v kateri prihajamo do konfliktnih situacij, začnemo posluževati rekreativnih aktivnosti. Konfliktna situacija nastajajo pri izpol-

njevanju pogojev, ki si jih zastavimo. Do vsakega cilja vodi več poti.

1. Če je cilj, ki si ga zastavimo, primerno izbran in lahko dosegljiv, potem ne pride do konflikta in je vse v najlepšem redu.

2. Na poti do cilja, ki smo si ga zastavili, je več ovir, ki so premostljive.

3. Včasih si zastavimo cilj, ki ni dosegljiv, zato se na poti do cilja »sekiramo« in »živciramo« ter tako škodujemo svojemu zdravju. Da se izognemo tem neprijetnostim je edini izhod ta, da nedosegljiv cilj obidemo ali ga zamenjamo z bolj dosegljivim ciljem.

Za sprostitev živčne napetosti, ki nastaja ob konfliktnih situacijah na poti do ciljev, so najbolj primerne športno-rekreativne aktivnosti, ki si jih človek izbere po lastni presoji, željah in sposobnostih in si temu primerno zastavi cilje na tem področju.

Malo me je v razmišljanju zaneslo od dopustniških dni, vendar sem z vsebino in namenom članka ostala pri bistvu.

Za vse tiste, ki se med letom ne morete odločiti, da bi se začeli ukvarjati z rekreacijo, je prav čas dopusta najbolj primeren za to. Na dopustu imamo dovolj časa in prostora, da preizkusimo različne vrste in oblike aktivnosti, nato pa z izbrano in sebi primerno aktivnostjo nadaljujemo skozi vse leto.

Moj namen prispevka je, približati vam pomen in koristnost družabnih aktivnosti, za katere menimo, da ni časa v že utečenem tempu življenja, ker je vse drugo bolj pomembno. Prepričana sem, da je časa tudi za to dovolj, le vzeti si ga moramo, ker je zdravje najbolj pomembna stvar v življenju, saj ga z ničemer ne moremo kupiti...

Etelka Čečelič

Srečanje Iskra Bovec — Saturnus

Saturnus že vrsto let sodeluje na tehničnem področju z Iskro TOZD Tovarna vžigalnih tuljav. To sodelovanje izvira še iz časov, ko je to bila mala tovarna »Trenta« Bovec in je izdelovala električne aparate. Sedaj tu montirajo svetlobna telesa za Saturnus.

Že pred leti smo poleg tehničnega sodelovanja navezali stike tudi na športnem področju. Tekmovali smo v odbojki, nogometu in kegljanju. Ta srečanja so kasneje zamrla, zato se je med smučarji Saturnusa porodila ideja, da bi ponovno navezali stike. Vso stvar je prevzel tov. Jarc in jim posređoval naš predlog. Bili so navdušeni in po kratkih dogovorih je bilo sklenjeno, da se srečamo 14. aprila na Kaninu, kjer se bomo pomerili v veleslalomu.

Smučarska sekcija je organizirala izlet za tekmovalce in ostale ljubitelje smučanja. V Bovcu so nas pričakali predstavniki Iskre in nas seznanili s potekom tekmovanja. Na izstopu postaje žičnice D se nam je odprl čudovit razgled na zasnežene gore, ki so se kopale v soncu. Snega je bilo preko pet metrov, tako da se bo smuka potegnila še v poletne mesece.

Malo pred postajo D je bila postavljena proga za veleslalom. Dolga je bila 500 m in je imela 22 vrtic. Komaj smo si jo ogledali, že se je začelo tekmovanje. Vsak se

je boril po svojih močeh in znanju, temu primerni so bili tudi rezultati. Po končanem tekmovanju smo smučali, drugi pa so počivali na soncu.

Pozno popoldne smo imeli v gostišču blizu tovarne razglasitev rezultatov, podelitev medalj in pokala za ekipno uvrstitev, katerega je osvojila Iskra.

Razšli smo se s pozdravom: »Nasvidenje prihodnje leto v Kranjski gori.«

Rezultati:

Kategorija do 30 let: 1. Černuta Rudi (Iskra) 36,21, 2. Sovdat Adrijano (Iskra) 38,38, 3. Kreč Martin 38,74, 11. Miklavc Bojan 41,27, 12. Gruđen Milan 41,43, 14. Štrubelj Igor 42,88, 17. Hromc Franc 44,08, 23. Peršin Franc 53,88, 24. Susman Marjan 1:05,08 (vsi Saturnus). **Kategorija nad 30 let:** 1. Mlekuš Riha (Iskra) 37,25, 2. Poljanec Vito (S) 37,99, 3. Kokove Mitja (Iskra) 39,63, 4. Kralj Sašo 39,64, 5. Lampič Edo 40,28, 7. Sovinc Nuša 42,87, 8. More Milan 43,89, 9. Studen Stane 45,17, 12. Vokal Jure 48,10, 13. Snaj Avgust 48,34, 15. Jenko Boris 49,02, 16. Hiršman Bojan 49,94, 17. Kobilica Dimitrij 50,63, 20. Zrnko Lojze 1:15,94, 21. Bekš Milan 2:14,71 (Saturnus).

Rezultati ekipno:

1. Iskra 17 negativnih točk
2. Saturnus 37 negativnih točk

Sašo Kralj

10. smučarsko prvenstvo Ljubljane

Na Soriški planini je bilo 1. aprila deseto jubilejno tekmovanje v veleslalomu. Tokrat je bila udeležba skromna. Temu je botrovalo izredno slabo vreme. Novozapadli sneg je mnogim tekmovalcem onemogočil dostop na Soriško planino, pa tudi cesta je bila uradno zaprta zaradi udora. Na tekmovanju so lahko nastopili samo tekmovalci in tekmovalke, ki so se na prvenstvih ljubljanskih občin uvrstili med prvih deset. Od naših smučarjev so imeli pravico nastopa Nuša Sovinc, Vojko Fattori, Vito Poljanec, Sašo Kralj, Dimitrij Kobilica in Andrej Škerjanec. Pred začetkom tekmovanja je pritisknila še megla in poleg sneženja še poslabšala tekmovalne pogoje in organizatorju navrgla še dodatno skrb.

Po končanem tekmovanju

je bila razglasitev rezultatov pred Litostrojsko kočo. Popoldne je organizator priredil v hotelu Transturist v Škofji Loki malo svečanost. Na tej slovesnosti je podelil plakete 12 tekmovalcem, ki so se udeležili vseh desetih tekmovanj. Od naših smučarjev so to priznanje prejeli Dimitrij Kobilica, Vito Poljanec in Sašo Kralj ter Viktor Jarc za dolgoletno sodelovanje pri organizaciji teh tekmovanj.

Rezultati:

Kategorija od 25 do 35 let: 1. Mihovilovič Ivan, Šiška, 42,24, 9. Fattori Vojko 47,56. **Od 35 do 45 let:** 1. Okorn Borut, Bežigrad, 46,01, 10. Kralj Sašo 51,46, 17. Poljanec Vito 54,49. **Nad 45 let:** 1. Bernik Milan, Šiška, 50,48, 18. Kobilica Dimitrij 1:15,14.

Sašo Kralj

Kanin

S številno udeležbo dne 22. aprila na Lubniku (41 oseb) ugotavljamo, da se naše vrste iz dneva v dan krepijo. To je tudi naš osnovni cilj, kajti delovnemu človeku je potrebna sprostitvev od vsakdanjega mestnega in tovarniškega hrupa.

foto: Krisper